

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Enotnost delovnega ljudstva • jamstvo demokratičnega razvoja in trajnega miru

LETNIK II. DUNAJ, V TOREK 6. V. 1947 ŠTEV. 26 (54)

VELIKE PROSLAVE 1. MAJA

Prvi maj na Slovenskem Koroškem v znamenju antifašistične enotnosti

Koroški Slovenci so se 1. maja v velikem številu udeležili proslav delavskega praznika skupaj z avstrijskimi antifašisti, predvsem s Komunistično partijo Avstrije. Proslave 1. maja so dokazale, da se na Koroškem močno utrjuje enotnost naprednih sil. Slovenski in avstrijski antifašisti se zavedajo, da je potrebna skupna borba proti mednarodnim imperialistom in avstrijski reakciji. Koroški Slovenci so s tem dokazali, da jih v njihovi borbi ne vodi šovinizem, ampak da je njihov boj del celotnega gibanja naprednih sil za svobodo in resnično demokracijo.

Lepe proslave 1. maja so bile predvsem v Borovljah, St. Jakobu, Pllberku, Železni Kapli, Logi vasi in Sinči vasi. Mogočna proslava 1. maja je bila v Borovljah; tu se je posebno pokazala antifašistična enotnost delovnega ljudstva.

Prvi je govoril komunistični deželni poslanec Kazianka, ki je orisal današnji mednarodni položaj in razmere v Avstriji. Položaj v Avstriji kaže popoln neuspeh reakcionarne politike avstrijskih večinskih strank. Omenil je uspehe moskovske konference, ki je razkrinkala namene zapadnih imperialistov in pokazala miroljubno in demokracijsko stališče Sovjetske zveze. Avstrija je doživela neuspeh, ker se je z vladino politiko popolnoma vpregla v voz interesov kapitalističnih plasti. Na koncu je tov. Kazianka poudaril potrebo, da se združijo vse napredne sile v borbi za interese delovnih množic.

Zastopnik OF za Slovensko Koroško tovariš Haderlap je poudaril, da se slovenski

Prvi maj v Avstriji

Delovno ljudstvo Spodnje Avstrije, zlasti pa delovno ljudstvo Dunaja je z velikimi manifestacijami proslavilo 1. maj. Na Dunaju je bila na Ringu štiri ure trajajoča povorka Komunistične partije Avstrije. Ta veličastna manifestacija dunajskega delav-

Prvi maj v Sloveniji

Delovno ljudstvo Slovenije je proslavilo delavski praznik s proglasitvijo 500 novih udarnikov, novatorjev in racionalizatorjev. Največ novih udarnikov je v tiboveljskih revirjih, kjer so za 1. maja razdelili udarnikom 130 pohvalnih pisem.

Delovni kolektivi Slovenije so za 1. maj sprejeli obveze in obljube za doseg in prekoračenje petletnega plana. Delovni kolektiv tovarne avtomobilov v Mariboru je poslal Glavnemu odboru Enotnih sindikatov Slovenije brzojavko, v kateri pravi med drugim:

„Dosegli smo že prve važne tehnične rezultate pri izdelovanju avtomobilov. Obvezujemo se, da bomo dali še v tem letu našemu gospodarstvu prvo serijo avtomobilov. Odločno bomo šli po poti, ki nam jo je začrtal maršal Tito za uresničenje srečnejše bodočnosti naše domovine. Naj se uspešno razvija naš plan! Naj živi delovno ljudstvo Jugoslavije!“

Delovni kolektiv tovarne čevljev „Peko“ v Trzinu se je obvezal, da bo letošnji gospodarski plan izpolnil v 11 mesecih, trboveljski rudarji pa so sklenili, da bodo one-mogočih nezdode pri delu. Delavci in na-

antifašisti zavedajo potrebe enotnosti z avstrijskimi delovnimi množicami, z delavci in kmeti v borbi za zmago naprednih idej. Prikazal je vlogo, ki jo ima delovno ljudstvo Jugoslavije kot vzor ostalim delovnim množicam v borbi za boljše življenje. Delovno ljudstvo Jugoslavije gradi in utrjuje svojo državo. Omenil je tudi petletni gospodarski načrt, s katerim bo Jugoslavija premagala vse gospodarske težave in zagotovila blaginjo delovnemu človeku. Na koncu je podčrtal povezanost slovenskih in avstrijskih antifašistov in naloge, ki jih ima antifašistična enotnost.

Na proslavi delavskega praznika v Pllberku sta govorila Kompein Simon kot predstavnik avstrijskega prebivalstva in Blaž Singer kot predstavnik OF. Oba sta poudarjala pomen povezanosti slovenskih in avstrijskih delavcev in kmetov v borbi proti izkoriščevalcem.

Antifašistične proslave 1. maja na Slovenskem Koroškem so pokazale, da je med delovnimi množicami vedno močnejša misel borbene povezanosti naprednih sil.

Na prireditvah SPOe in OeVP so voditelji obeh strank molče prešli vsa vprašanja, ki tlačijo avstrijskega delovnega človeka in postavljali kot edini problem v Avstriji vprašanje Koroške in kot njegovo edino rešitev „nedeljivo Koroško“. S tem šovinističnim geslom so hoteli odvrti pozornost delovnih množic od perečih gospodarskih in drugih notranjih vprašanj ter zakriti neuspeh reakcionarne politike avstrijske vlade.

stva je bila v znamenju gesel za enotnost delovnega ljudstva in za izvedbo novih volitev. Zunanjo sliko te manifestacije je še povzdignilo na tisoče zastav in napisov, ki so razkrivali težak položaj delovnega ljudstva v Avstriji in kazali pot k rešitvi.

PRVOMAJSKE „PARADE DELA“ V LJUBLJANI SE JE UDELEŽIL TUDI PEVSKI ZBOR KOR. SLOVENCEV

Za 1. maj je bila v Ljubljani velika „Parada dela“, na kateri je sodelovalo več deset tisoč delavcev, kmetov in delovnih obrazencev. Ljubljana je bila slavnostno okrašena. Na tribuni pred Narodnim domom so paradi prisostvovali ministri vlade Ljudske republike Slovenije s predsednikom Mihom Marinkom, predsednik Prezidija Ljudske skupščine Slovenije J. Vidmar, visoki predstavniki ljudske oblasti in ljudske armade, predstavniki tujih držav in zastopniki množičnih organizacij.

V paradi so korakali delavci najrazličnejših gospodarskih panog. Na čelu povor-

ke so nosili narodne simbole, grb FLRJ, grb LS, jugoslovansko, komunistično in slovensko zastavo. V pestrih slikah so delavci prikazovali ogromne napore, ki jih bodo doprinesli za uresničenje petletnega plana. Z velikim navdušenjem so ljudje sprejeli mladinske delovne brigade, ki so s krampji in lopatami korakale po ljubljanskih ulicah.

V paradi je stopal tudi združen pevski zbor Slovenske Koroške, ki se mudil na turneji po Jugoslaviji. Prebivalstvo je neprenehoma vzklikalo Slovenski Koroški in njeni pravični zahtevi po priključitvi k Jugoslaviji: „Slovenska Koroška je naša!“

Parada delovnega ljudstva Ljubljane se je razvila v mogočno manifestacijo dela. Ljudstvo je pokazalo svojo voljo, da zastavi vse sile za uresničenje petletnega gospodarskega načrta in za pravično rešitev vprašanja Slovenske Koroške.

Prvomajske proslave so bile po vseh mestih in industrijskih središčih Slovenije. Zlasti mogočne so bile proslave na Jesenicah, v Celju in Kranju, v Mariboru in Trbovljah. Povsod je bilo proglašeno večje število novih udarnikov. Delovni kolektivi so povsod sprejeli nove obveze v zvezi s

Maršal Tito sprejel odposlanstvo pevskega zbora koroških Slovencev

Predsednik vlade FLRJ in minister za narodno obrambo, maršal Jugoslavije Josip Broz — Tito je sprejel zastopnike koroških Slovencev Šimana Martinjaka, podpredsednika Slovenske prosvetne zveze, Majdo Poglič, člana Pokrajinskega odbora Zveze mladine za Slovensko Koroško, Toneta Slugo, Pavla Zimo in druge, ki so se udeležili prvomajskih slovesnosti v Beogradu.

Maršal Tito se je zadržal dalj časa v razgovoru s člani delegacije, ki so mu pri tej priložnosti izročili več lepih darov koroških Slovencev, med drugim tudi malo zibelko s prstjo in cvetlicami iz Koroške. (TANJUG)

petletnim planom. Prvi maj je bil obenem po vseh krajih Slovenije dan mogočnih manifestacij za priključitev Slovenske Koroške k Jugoslaviji.

200.000 ljudi na prvomajski proslavi v Beogradu

Beograd je letos posebno veličastno proslavil praznik dela — 1. maj. Delovno ljudstvo, ki se je na poziv maršala Tita lotilo izgraditve svoje dežele, je korakalo mimo svojega maršala, mu prikazalo uspehe svojega dela in obljubilo, da bo zastavilo vse svoje sile za izvedbo petletke.

Proslava se je začela že na predvečer 1. maja z veliko baklado. Točno ob osmih zvečer so topovske salve naznanile njen začetek. Sprevod s prižganimi baklami je šel po beograjskih ulicah na Terazije in se razšel na Kalimegdanu.

Naslednji dan 1. maja so beograjske ulice že zgodaj oživele. Najživahnejši del mesta je bil bulvar Rdeče armade, po katerem so prihajale povorke kmetov iz beograjske okolice v narodnih nošah. V Ulici kralja Milana sta bila zgrajena dva velika slavoloka. Prvi slavolok prikazuje delavca in kmeta, ki si podajata roke, drugi pa veliko strojno kolo, ki simbolizira največjo nalogo — industrializacijo države.

Nekaj minut pred deveto uro se je povzpela na častno tribuno na Terazijah maršal Tito. Z njim so bili na tribuni predsednik Prezidija Ljudske skupščine FLRJ dr. Ivan Ribar, podpredsedniki Prezidija Moša Pijade, Filip Lakuš, Dimiter Vlahov, Josip Rus in Marko Vujačić, člani Zvezne vlade s podpredsednikoma Edvardom Kardeljem in Jašo Prodanovičem; dalje so bili na tribuni člani Prezidija Ljudske skupščine LR Srbije, člani vlade LR Srbije s predsednikom dr. Blagojem Neškovičem na čelu, predsednik Enotnih sindikatov Jugoslavije Djuro Salaj, predsednik Centralnega sveta Ljudske mladine Jugoslavije Rato Dugonjič, predsednica Centralnega odbora AFŽ Cana Babovič, člani generalnega štaba z generalmajorom Kočo Popovičem na

čelu, veleposlanik Sovjetske zveze Anatolij Josipovič Lavrentijev, veleposlanik poljske republike Jan Karol Wende in ostali diplomatski zbor.

Ko je čelo sprevoda s stoterimi državimi in sindikalnimi zastavami šlo mimo slavnostne tribune, so začele prihajati skupine kmetov in kmetov iz vseh ljudskih republik v pestrih narodnih nošah in s številnimi napisi, na katerih so bili opisani uspehi posameznih ljudskih republik v prvomajskem tekmovanju. Nato so šli predstavniki narodnostnih manjšin: Šiptarji, Slovaki, Madžari in drugi. Delegacija Slovencev iz Koroške je nosila velik transparent z napisom:

»Koroško ljudstvo se bori za priključitev k Titovi Jugoslaviji!«

Množica ljudstva je viharno in prisrčno pozdravila mladince — graditelje mladinske proge, ki so nosili transparent z napisom »Šamac — Sarajevo«. Sredi sprevoda so nosili mladinci na ramenih železniške tirnice ter krampe — simbole svojega dela.

Nato so prišli delavci posameznih strok. Delavci premogovnikov Slovenije so nosili velik transparent, kjer je bilo napisano:

»Tekmujmo za večjo proizvodnjo!«

Za njimi so se v sprevod uvrstili predstavniki največjih industrijskih podjetij, rudnika in železarne Vareš, tovarne za električne stroje »Rade Končar«, delavci tovarne za motorje v Rakovici s svojim prvim kamionom, ki je bil izdelan v Jugoslaviji, delavci podjetij »Ikarus«, »Bitipa«, »Celikosa«, delegacije raznih kovinarskih podjetij iz Hrvatske, Slovenije ter iz drugih ljudskih republik.

Na čelu udarnikov industrije poljedelskih strojev in orodja je ropotal traktor, okrašen s cvetjem, zelenjem in zastavami. »Več strojev vasi — več kruha mestu!« — pod tem geslom so se borili do sedaj delavci industrije

poljedelskih strojev za povečanje proizvodnje. Pod tem geslom bodo nadaljevali tudi svojo borbo za izpolnitev petletnega plana. Obrtniški vajenci, ki so šli za njimi, so s svojimi vzkliki obljubliali maršalu, da bodo v razdobju petletnega plana še odločneje zagrabil za delo.

Za njimi so prihajali delegati bratskih držav, med njimi delavci iz rudnika »Pernik« v Bolgariji. Vsi so navdušeno pozdravljali maršala Tita, zavedajoč se, da vodi jugoslovanske narode po poti bratske ljubezni do vseh slovanskih narodov in vseh demokracijskih narodov sveta.

Za delegacijami delavcev iz bratskih držav so korakali predstavniki delavcev strojno-traktorskih postaj, delavci gradbene industrije, ladjedelnic, kemične, lesne, tekstilne in prehranjevalne industrije.

Skupine kmetov iz Srbije, Bosne, Dalmacije in Slovenije so nosile transparente »Živela zveza delavcev in

kmetov!« Za njimi so stopali člani Zveze kulturnih in prosvetnih delavcev, folklorne skupine, številni igralci, umetniki, javni delavci in drugi. Delavci in uslužbenci grafične industrije so nosili na veliki plošči prvo stran časopisa »Rad« s poročilom, da je Ljudska skupščina FLRJ sprejela zakon o petletnem planu. Sledili so delavci tobačne industrije ter raznih krajevnih obrtniških in drugih komunalnih ustanov.

Nato je korakala mimo tribune mladina Beograda s člani Centralnega sveta Ljudske mladine Jugoslavije na čelu. Za njimi je šel dolg spreved pionirjev. Dva pionirja, deček in deklica, sta pred tribuno stopila iz vrste, pristopila k maršalu Titu ter mu izročila šopek cvetja.

Kot zadržki so zaključili parado dela fizikulturniki ter godba gardne brigade in letalske komande. Veličastna parada je trajala skoraj šest ur. V sprevedu, ki je bil dolg 25 km, je sodelovalo okrog 200.000 ljudi. (Tanjug.)

Prvomajska parada na Rdečem trgu v Moskvi

Na Rdečem trgu je bila 1. maja velika tradicionalna parada čet moskovske garnizije in manifestacija prebivalstva glavnega mesta. Rdeči trg je bil okrašen s cvetjem, zelenjem. Čete, razvrščene za parado, so napolnile ves trg in bližnje ulice. Na deset tisoče državljani so napolnili velike tribune, ki so se nizale vzdolž Rdečega trga in zidov Kremlja. Med njimi so bili na prvem mestu kaslužni državljani in državljanke, graditelji nove stalinske petletke, številni gosti iz bratskih slovanskih držav, člani diplomatskega zbora ter predstavniki sovjetskega in tujega tiska.

Nekaj minut pred pričetkom pregleda se je pojavil na tribuni pri Leninovem mavzoleju generalisim Stalin v spremstvu voditeljev Partije in vlade. Na deset tisoče ljudi na tribunah je navdušeno pozdravilo svojega ljubljene voditelja Stalina. Na Rdečem trgu so odmevale gromke ovacije. Generalisim Stalin je odzdravljaval navdušenemu ljudstvu.

Velika ura na kremeljskem stolpu je odzdravila deseto uro in v trenutku zadnjega udarca je prihajal na trg maršal Semjon Budjoni. Sprejel je raport od generalnega polkovnika Pavla Artemjeva, ki je poveljeval paradi, nato je obšel razvrščene čete ter jim čestital k prazniku 1. maja. Kot odgovor je zaoril gromki »hura«. Maršal Budjoni je imel nato pred četami kratek govor.

Samo parado so otvorili gojenci vojne akademije »Frunze«, za katerimi so korakali gojenci topniških akademij, akademij oklopnih in tankovskih čet, inženirstva, obrambe pred kemičnim bojevanjem in drugih visokih vojaških šol, ki so vzbudili občudovanje gledalcev s svojim dovršeno vojaškim zadržanjem.

Bombni napadi fašistov na prvomajske proslave v Trstu

Prvomajska proslava v Trstu se je začela 30. aprila zvečer z veličastno baklado, katere se je udeležilo okrog 30.000 ljudi. V trenutku, ko je spreved z baklami krenil z več zbirališč hkrati, so po hribih in bregovih okrog Trsta zagoreli kresovi. Ob zvoku delavskih pesmi in vzklikanju prvomajskih gesel je spreved šel po Montebeilu skozi gost špalir 60.000 Tržačanov, ki so navdušeno opazovali veličastno manifestacijo.

Skupina fašističnih in šovinističnih elementov, ki se je zbrala pred palačo »Assicurazioni Generali« ni vogalu ulice Carducci in ulice Battisti, je skušala povzročiti incidente. Fašisti, ki so bili razjarjeni zaradi ogromne udeležbe Tržačanov na prvomajski paradi in zaradi izredne discipline manifestantov, so sklenili, da bodo z nasiljem skalili veličastno manifestacijo. Fašisti so vrgli v spreved dve ročni bombi, eno na vogalu ulice Carducci in ulice Battisti, drugo pa nekoliko dalje v ulici Carducci. Eksplozija je ranila okrog 30 Tržačanov, od teh 14 težko. Težki ranjenci so bili prepeljani v bolnišnico. Enemu so morali odrezati nogo.

Razjarjeno ljudstvo je navalilo na napa-

dalce, ki so začeli strahopetno bežati. Policija je aretirala štiri napadalce, med njimi tudi študenta Gvida Coena prav v trenutku, ko je hotel vreči tretjo bombo.

1. maja so se začele proslave v Trstu zjutraj ob 5. uri z budnicami. Udeležilo se jih je nad 200.000 ljudi. Tudi to pot je skupina fašističnih izživačev hotela motiti veličastno manifestacijo. Zaradi popolnega neuspeha so besni fašisti na istem mestu kakor 30. aprila zvečer v ulici Carducci z okna neke hiše vrgli ob 13.15 na četo partizanov ročno bombo, ki je ranila pet ljudi, med njimi enega civilnega policista.

Zvečer je bilo po vsem mestu ljudsko rajanje in različne veselice na prostem. Fašisti so ponovno vrgli bombo v Giardino Pubblico, kjer so ljudje z veselico proslavljali zaključek 1. maja. Fašisti so navalili tudi na menzo delavcev in nameščencev podjetja ACEGAT-a in jo razbili, vendar jim s temi terorističnimi dejanji in napadi na osamljene posameznike ni uspelo ostrašiti prebivalstvo, ki je manifestativno in zmagovalno proslavilo 1. maj. Letošnja prvomajska manifestacija v Trstu je bila največja izmed vseh dosedanjih manifestacij v Trstu.

Pesem koroških Slovencev doni po Jugoslaviji

Zadnji dan aprila so prispeli iz Kranja v Ljubljano naši koroški pevci. Na peronu glavnega kolodvora in pred postajo se je zbrala velika množica ljudstva z zastavami in cvetjem. Koroški pevci so bili pozdravljeni z navdušenimi vzkliki in veličastnimi manifestacijami za Slovensko Koroško. Zaigrala je godba, nato pa je pozdravil koroške pevce v imenu glavnega mesta Ljubljane tov. Malešič, sekretar Mestnega odbora OF. Za njim je govoril zastopnik Glavnega odbora Enotnih sindikatov Slovenije tov. Bore, nato pa še zastopnik kluba koroških Slovencev v Ljubljani tov. Uršič in član Glavnega odbora Legije koroških borcev tov. Štaudeher.

Med navdušenim vzklikanjem je spregovoril v imenu združenih pevskih zborov koroških Slovencev sekretar Prosvetne zveze koroških Slovencev dr. Mirt Zwitter. V svojem govoru je izročil Ljubljani in vsemu slovenske-

mu ljudstvu pozdrave koroških Slovencev. Poudaril je, da je Slovenska Koroška danes še vedno v borbi za svoje pravice, da pa ne bo odnehala prej, dokler ne bo priključena k svoji svobodni domovini Sloveniji, k novi Jugoslaviji. Njegov govor so prisotne množice stalno prekinjale z dolgotrajnimi manifestacijami za Slovensko Koroško in borbo koroških Slovencev.

Po sprejemu na kolodvoru je pevski zbor skozi špalir Ljubljančanov, ki so ga obmetavali s cvetjem in mu navdušeno vzklikali, odšel na odkazane domove, spremljan z mladinskim harmonikaškim zborom in velikim številom Ljubljančanov. Od 90 pevcev, kolikor jih je v našem pevskem zboru, jih je prišlo v Ljubljano 66, ostali pa so s folklorno skupino odpotovali v Beograd, kjer so na prvomajski proslavi predstavljali koroško ljudstvo in izražali njegovo zahtevo po združitvi s svobodno domovino.

Prvi koncert v Ljubljani

Še isti večer so združeni pevski zbori koroških Slovencev priredili v veliki dvorani Uniona koncert koroških narodnih in partizanskih pesmi pod vodstvom dirigentov Zdravka Hartmana in Pavla Kernjaka. Velika dvorana je bila nabito polna. Koncertu so prisostvovali tudi člani vlade LR Slovenije s predsednikom Miho Marinkom na čelu, podpredsednik Prezidijske Ljudske skupščine LR Slovenije Edvard Kocbek s sekretarjem Prezidijske Francom Lubejem, predstavniki množičnih organizacij in veliko število koroških Slovencev, ki živijo v Ljubljani.

Že uvodna pesem je izzvala vihar navdušenja in manifestacij za Slovensko Koroško ter njeno priključitev k Jugoslaviji. Isto navdušenje se je nadaljevalo pri vsaki naslednji pesmi.

V prvem odmoru je pozdravil naše pevce Lovro Kuhar-Prežihov Voranc, predsednik Izvršnega odbora Ljudske prosvete Slovenije. Za njim je govoril predstavnik Glavnega odbora Enotnih sindikatov tov. Jurač. Dejal je, naj koroški Slovenci ponesejo na svoje domove zvestobo in ljubezen delavcev Slovenije in vse Jugoslavije, ki bodo ostali najtesneje povezani z delovnim ljudstvom Slovenske Koroške. Potem so govorili še predstavniki Glavnega odbora Ljudske mladine Slovenije, predstavniki Kluba kor. Slovencev v Ljubljani, predstavnic AFŽ in drugi. Ljudska prosveta je poklonila vsakemu pevcu po en izvod »Poezije Franceta Prešerna, Ljudska mladina jim je poklonila umetniško izdelan kip borca, Klub koroških Slovencev in AFŽ pa so jim darovali »Koroški zbornik«, razne knjige, slike in številne šopke cvetja.

Za pozdrave in darila se je zahvalil vodja turneje dr. Mirt Zwitter, ki je med drugim dejal:

»Prišli smo med vas s svojo pesmijo, tožno in polno bolesti, ki je nastajala v slovenskem narodu na Koroškem v dobi njegove zgodovine. Koroški Slovenci so doživeli velike krivice, v zadnjem času se te krivice povečujejo do nezahššanega terorja. Toda naše pesmi izražajo tudi nade v bodočnost. Naša Koroška danes ni več žalostni Korotan. Med nami ni več ljudi, ki bi kolebali, kaj te vse nas družijo velika želja, da bi osvobodili svojo lepo deželo tujih zatiralcev. Domovina nas je sprejela vseposod z navdušenjem in radostjo, ki jo bomo poneli s seboj na naše domove. Mi dobro razumemo resničnost besedi, ki jih je izrekel tov. Kardelj na konferenci v Moskvi, da danes ni več sile, ki bi mogla nasprotovati naši pravični zahtevi po priključitvi k Jugoslaviji. Mi tudi dobro vemo, da Jugoslavija ne bo nikdar dovolila, da bi se ta del slovenske zemlje ločil od svojega materinega naroda in da Slovenska Koro-

ška ne bi bila priključena k svobodni Jugoslaviji.«

Končno je dr. Zwitter sporočil pozdrave OF in ostalih ljudskih organizacij Slovenske Koroške ter prosil slovenski in vse jugoslovanske narode, da naj še povečajo borbo za priključitev Slovenske Koroške k FLRJ.

Prisotna množica je z nepopisnim navdušenjem in manifestacijami za Slovensko Koroško spremljala ves njegov govor. To navdušenje se je nadaljevalo vse do konca koncerta in je moral zbor nekaj pesmi tudi ponoviti.

Spored koncerta

Na svoji turneji po Sloveniji izvaja pevski zbor naslednji spored: I. del: partizanske in koroške narodne pesmi: 1. Hej, tovariši! 2. Na juriši! 3. Od Urala do Triglava. 4. N'mav čež izaro. 5. Jaz sem an buren paup. 6. Mam te mlinc pod kvancem. 7. Oj te mlinar. 8. Pojdam v Škufče. II. del: koroške narodne in dve partizanski pesmi: 1. V Šmihelu eno kajžco mam. 2. Tam kjer teče bistra Zila. 3. Čej so tiste stozice. 4. Je na Dravci meglica. 5. Pojdam v Rute. 6. Sem se rajtav ženiti. 7. Hej brigade. 8. Svobodna Slovenija.

Pevski zbor je ali pa bo na svoji turneji po Sloveniji obiskal in priredil koncerte v naslednjih krajih:

Kranj 29. aprila, Ljubljana 30. aprila in 1. maja, Trbovlje 2. maja, Maribor 3. maja, Prevalje 4. maja, Celje 5. maja in še v Guštanju, Ptuju, Novem mestu, Črnomlju in Postojni.

POLITIČNE VESTI

Grški minister za gospodarsko koordinacijo Stefanopoulos je izjavil, da bo ameriška pomoč Grčiji uporabljena v glavnem za uničenje partizanskega gibanja in da bo vlada šele potem odločila, kateri znesek bo uporabila za obnovo.

V znak protesta proti umoru sedmih delavcev na prvomajski proslavi v Palermu je italijanska sindikalna zveza objavila splošno stavko vsega italijanskega delavstva.

Paragvajске odporne sile so po dvo-mesečnih bojih zrušile 7-letno diktaturo generala Moriniga. Morinig je zbežal v Francovo poslaništvo v glavnem mestu Paragvaj.

V angleško zasedbeno področje Nemčije so prepeljali 12.000 jugoslovanskih četnikov, ki so dosedaj živeli v Italiji.

Britanske mladinske organizacije so pred španskim poslaništvom v Londonu demonstrirale proti obsodbam, ki so jih Francova sodišča izrekla nad španskimi mladinci — antifašisti.

V vojnih operacijah proti demokratski armadi niso grške vladne čete dosegle nikakih uspehov. Partizanske enote so se razširile vseh obročev vladnih čet in nadaljujejo s svojimi napadi na manjše vladne oddelke in vojna oporišča.

To zemljo je junakov kri rosila,
najlepši sad pa zraste iz krvi —
Kako vsak dan upada tuja sila,
kako pa vsak dan smo močnejši — mi!

Po naši zemlji

Pismo koroškega pevca s koncertne turneje po Sloveniji

Tov. Jože nam je napisal pismo o svojih prvih vtisih ob prihodu koroških pevcev v Slovenijo. Pismo v celoti objavljamo.

»Dragi tovariši in tovarišice Slovenške Koroške! Imam to veliko srečo, da vam lahko kot član združenih pevskih zborov z naše Koroške, ki trenutno gostujejo v Sloveniji, pošiljam iz bele Ljubljane pristrčne pozdrave.

Vtisi, ki smo jih dobili tu na svobodnih slovenskih tleh, se ne dajo popisati. Z radostnimi občutki in s kipečim navdušenjem smo pozdravili svetlobo dneva, ko se je naš vlak prikazal iz Karavanškega predora, kajti bilo nam je kot da nam je zasijala naproti luč svobode.

Na Jesenicah nas je čakala ogromna množica ljudstva z godbo in zastavami. Z velikim navdušenjem in z iskreno ljubeznijo so sprejeli svoje koroške brate. Povem vam, to veselje in pristrčnost sta nas ganila do srca, tako da smo imeli vsi solzne oči.

Nato so nas Jeseničani spremili do Titovega doma, kjer so nas bogato gostili. Tudi zvečer pri prvem nasto-

pu smo čutili vso iskreno naklonjenost in tisto močno, nevidno vez, ki nas povezuje v nerazdružno celoto.

Vtisi iz nove Jugoslavije se ne dajo več izbrisati. Videl sem z lastnimi očmi, kako na vseh področjih težijo za napredkom in kakšne pravice uživa delovno ljudstvo. Najnavadnejši delavec si tu lahko privošči marsikaj česar mi v Avstriji sploh več ne poznamo.

Dragi tovariši in tovarišice, kar vam tu pripovedujem niso prazne besede, kakor bi jih mogoče imenovali naši nasprotniki na Koroškem. Vse to je gola resnica. Sedaj sem se prepričal sam in od tega me nihče več ne more premakniti. Tudi vam kličem: Ne dajte, da bi vas slepila reakcija, ki si ne želi, da bi izvedeli resnico o novi Jugoslaviji. Bodimo trdni, mi koroški Slovenci, ne odstopajmo niti koraka od svojega cilja, dokler nam ne bo končno zasijala luč svobode.

Naj živi maršal Tito!

Naj živijo bratje v svobodni Sloveniji!

Naj živi Slovenska Koroška!

zapeli več partizanskih pesmi, od katerih jim je šel »Kranjski Janez« očitno najbolj od srca.

Nastop naših najmlajših je bil zelo pristrčen in skrbno pripravljen. Vsi malčki so odigrali svoje vloge pogumno in z velikim navdušenjem. Pokazali so, da bi tudi na pravem odru postavili svojega moža.

Glavna zasluga za uspešen nastop gre tov. Katici, ki je pokazala veliko veselja, smisla in sposobnosti. Naši najmlajši so prekosili celo naše mladince in jih s svojim nastopom spravili v nemalo zadrego. Sedaj naši pionirski pozivajo mladince na tekmovanje in na skupen nastop. Verjamemo, da bodo mladinci tekmo sprejeli.

ZAHOMEC NA ZILJI

Le redko se oglašamo iz našega zatišja, zato pa tembolj pozorno zasledujemo življenje in borbo našega ljudstva po Rožu, Podjuni in po Gurah. Tudi mi Ziljani smo resnično ogorčeni nad tem, da so ostali še vedno nekaznovani vsi tisti, ki so bili krivi tolikšnega gorja nad našim ljudstvom. Nasprotno, nekdanji nacisti spet visoko dvigajo glavo in se zaobljublajo, kako nas bodo ponovno izseljevali, kadar pridejo na oblast. Vemo, da imajo naši nacisti visoke zagovornike pri obeh reakcionarnih strankah v deželi, zato se tudi ne čudimo, da jim zlasti višji uradi grede na roke pri dodelitvi raznega materiala in nakaznic.

Ker ni delavnih moči, smo tako zariti v delo, da skoraj nimamo nič časa za razvedrilo. Zato smo tembolj veselo obhajali poroko Petrovega Naca, ki si je izbral za življenjsko družico Žužijevo Mojco, da bi mu gospodinja pri Drčniku. Nacisti Nacu niso dali dedne pravice in ga označili za nevrednega, da bi postal dedič (»erbnwürdig«), ker je bil zaveden Slovenec in delaven prosvetaš. Novoporočenemu paru želimo, kar so mu zapelj svatje s staro ziljsko pesmijo »Zdej sta po oženjena...«

NEPRISTRANOST V PRAKSI

Informacijska služba zavezniške uprave (ISZU) je za proslavo 1. maja povabila predstavnike treh avstrijskih strank na Koroškem in jim dala možnost govora po radiu. Dne 30. aprila je Pokrajinski odbor OF za Slovensko Koroško zahteval pri predstavniku ISZU, da bi zastopnik koroških Slovencev spregovoril za to priložnost v slovenskem jeziku. Kljub ponovni telefonski intervenciji pa predstavniku koroških Slovencev ni bila dana možnost, da bi na predvečer praznika delovnega ljudstva spregovoril po celovškem radiu.

S tem je vodstvo ISZU ponovno dokazalo svoj pristranski odnos do koroških Slovencev. Ob taki resničnosti so zveneča za-

golovila o enakopravnosti koroških Slovencev in o nepristranskem ravnanju zavezniških oblasti samo še sramotno posmehovanje.

POSKUS ORGANIZIRANEGA STRAHOVANJA

V zadnjem času se množijo grožnje, ki dajo sklepati, da so skovane po načrtu. Pred kratkim je inž. Oraša nagovoril Bahejev hlapec iz Kamna in ga dolžil raznih nasilstev. Grozil je, da y teku 8 dni ne bo nobenega partizana več v okolici, ne Moharja v Skocijanu, ne Hojnika v Mokrijah in ne drugih, češ da so vsi morilci in izdajalci. »Tebe bom pa jaz spravil, če te drugi ne bodo!« je dobesedno dejal tov. Orašu. Ko se je hlapec čez uro vračal s sekuro iz gozda, je v bližini prežal očitno z namenom, da uresniči svojo grožnjo. Tovariš Oraš ga je pravočasno opazil in se umaknil. Značilno pri tem je, da niti inženir Oraš prej ni poznal omenjenega hlapca, niti hlapca njega. Zanima nas, kaj bo ukrenila žandarmerija, ki ji je bil ta primer javljen in v koliko bo poiskala prave krivce, ki se očitno skrivajo v ozadju.

NEENAKA MERA

V zadnjem času so bili naši mladinci šestokrat kaznovani, ker so nabijali slovenske napise, da bi tako dali tudi na zunanji izrazu toliko naglašani »enakopravnosti« slovenskega jezika na Koroškem. Po mnenju odgovornih predstavnikov oblasti pa so bili ti napisi izizvalni. Sedaj pa je okrajno glavarstvo v Velikovcu kaznovalo večje število naših mladincev z globo 20 šilingov, ker so v Dobrli vasi odstranili nacistično parolo: »Kärnten frei und ungeteilt«. Takšna je torej znamenita koroška enakopravnost in nepristranost odgovornih oblasti.

NA DRAVI

Na Dravi je umrla pred kratkim zavedna slovenska žena p. d. Krandjeva mati iz Krošič. Osem otrok je vzgojila v zvestobi do svojega naroda in se ni ustrašila nobenega preganjanja. Veliko je morala pretrpeti pokojna mati zlasti v zadnjih letih nacistične strahovlade, ko je morala s svojim možem v izseljeništvu. Stara in izmučena se je vrnila domov le še umirat.

POIZVEDBA

Picej Vladimir — Marko je bil v decembru 1944 v Tomšičevi brigadi na Stajerskem. Ker je obolel na želodcu, je šel pozimi leta 1944-45 v bolnišnico na Dolenjsko. Od tedaj o njem ni vesti. Kdor bi vedel kaj o njem, naj sporoči na naslov: Katarina Picej, Nagelče, pošta St. Vid v Podjuni (Nageltschach, Post St. Veit im Jauntal), Koroška.

SODNIKA BRITANSKEGA VOJAŠKEGA SODIŠČA NE ZANIMAJO ŽRTVE

Te dni je bila pred britanskim vojaškim sodiščem v Celovcu razprava proti Florijanu Raggerju, ki je na Šentvidski cesti v Celovcu z britanskim tovornim avtomobilom povozil devet delegatov OF in jih težko ranil.

Ragger je bil obtožen samo zaradi prehitre voznje in zaradi nedovoljene uporabe britanskega kamiona v privatne namene. Priče so izpovedale, da je Ragger privozil do skupine delegatov OF z brzino 80 km, zavozil brez razloga proti njej in težko poskodoval devet delegatov. Ragger je samo za trenutek obstal in se nadalje ni več brigal za usodo svojih žrtev.

Potek razprave dokazuje, da je bila samo gola formalnost. Sodnik je prekinil tožilca, ko je bral obtožnico, z opombo, da ga ne zanima dejstvo, da so bile žrtve poškodovane. Tudi priča, ki je izjavila, da je prepričana, da gre za zločin, je sodnik prekinil, češ da tudi to ni zanimivo.

Florijan Ragger je bil torej obsojen zaradi prehitre voznje in zaradi uporabe bri-

tanskega vojaškega kamiona v privatne namene na štiri mesece zapora. Kazen, ki jo je britansko sodišče izreklo proti Raggerju, je očiten posameh pravičnosti in potuha nacističnim terorističnim elementom na Koroškem. Vzbudila je ogromno ogorčenje med žrtvami Raggerjevega zločinskega dejanja in pri vsem prebivalstvu Slovenske Koroške.

PRISRČEN NASTOP NAŠIH NAJMLAJŠIH

Iz St. Petra na Vašinjah nam pišejo:

V nedeljo, 27. aprila, so naši pionirski prav na svoj način proslavili obletnico ustanovitve Osvobodilne fronte. Pokazali so svojim staršem in sovrstnikom, česa vsega jih je naučila mladinka Katica in kako spretno bi se vrteli po odru, če bi lahko resnično na njem nastopali.

Najprej je Čulnov Lorči z recitacijo »Na delo« slovesno obljubil, da hočejo tudi pionirski pomagati odraslim pri njihovem delu. Potem pa so nam zaigrali prizor »Pojdimo se partizane« in igrico »Mezinček«, ki kaže izrez iz življenja in trpljenja slovenskih otrok v času narodnoosvobodilne borbe. Na koncu so nam skupno z mladinci

ti v obraz, ki so se pobratili z mrazom, z lakoto. Jokali so borci, ki so bili vajeni dan za dnem kljubovati stotinam hitlerjevskih tolp, ki so se v težki zimski ofenzivi zaganjali vanje. Smejali, peli so v trenutku, ko bi navaden človek obupal in vrgel puško v koruzo. Jokali so ljudje, ki jim ni bila nobena stvar pretežka, nobena muka prevelika, če si pristavil na koncu — za Koroško. Vse so dali za to besedo, vse, mladost, zdravje in, če bi bilo treba, bi dali tudi življenje.

Koroška — ta beseda jih je vodila skozi vse napore, ta beseda jim je lajšala trpljenje, ta beseda jih je vodila k svobodi. Več ko sto tovarišev je ostalo v veliki zimski ofenzivi na Svinški planini. Sedaj jih moramo zapustiti. Sram nas je bilo, drugega pred drugim. Gledali smo v tla in molčali.

Motorji so zabrnili in kolona se je premaknila. Vozili smo iz mesta. Vsi smo se zadnjikrat poslovili od Svinške planine, kjer smo pustili Boja, Poldeta, Vinkota, Jožija, Februarja, komisarja Vršnika, Matijo in še desetine Bojev, Poldetov, Jožijev... Vsi smo se v dušah poslavljali od njih, ki so dali za Koroško več kot mi, kajti mi smo ostali živi. Toda v tistem trenutku smo jih zavidali in si želeli, da bi bili tudi mi na njihovem mestu.

Zavezniki so nas opazovali. Mirno so kadirali pipe in prirejali bankete po tako naporni borbi za Koroško.

Ko smo se vozili proti Rudi, sem se spomnil moža, ki nam je na vrhu Golice dejal: »To je vaša naloga!«

Da, to je naša naloga. To nalogo smo začeli in jo bomo izpolnili. Koroški partizani tudi za las ne bomo odstopili od te naloge. Za to smo dali že veliko, nekdo več, drugi manj, toda vedno smo pripravljani dati vse — življenje. Nikdar ne bomo mogli pozabiti stotin in stotin naših najboljših, katerih kosti so razmetane po Zilji, Rožu, v Podjuni, na Obirskem, na Gurah, na Svinški planini. Nikdar ne bomo mogli pozabiti prestanega trpljenja in strahot, ki smo jih tam doživeli. Nikdar ne bomo pozabili na to, da je koroški kmet spet suženj na svoji lastni zemlji in da je njegov materni jezik spet zaničevan. Vse je tako, kot je bilo v bivši Avstriji in v Tretjem rajhu. Zaenkrat je razlika samo v tem, da so namesto Nemcev zavezniki, ki pa se prekleto malo ali pa nič ne razlikujejo od svojih prednikov. Nacistične bande so vzeli pod svoje varstvo, da so po našem odhodu lahko zopet nadaljevali svoj gnusni posel, ki so ga bili vajeni že vse življenje. Dali so jim v roke oblast nad vso Koroško, nagradili so jih za zločine, ki so jih zagrešili nad našim narodom.

S takimi občutki smo zapuščali zemljo, s katero smo se pobratili s svojo krvjo.

(Konec)

Koroška V BORBĀ

Naša naloga

Ulčar Jože — Mirko:

V deželi so bili tudi zavezniki. Toda gledali so nas neprijazno. Tudi veselje našega ljudstva jim ni bilo všeč. V borbah ob zaključni fazi pred porazom hitlerjevcev nam niso hoteli nuditi nobene pomoči. Desetine in desetine naših borcev je padlo, medtem ko bi bilo treba zaveznikom samo nekaj litrov bencina in mogoče nekaj topovskih granat. Toda nobenega strela niso oddali. Zločinec Rainer je ukazal Nemcem, da se morajo predajati samo našim zapadnim zaveznikom, nikakor pa ne nam ali pa edinicam Rdeče armade. V Celovcu se je pod okriljem zaveznikov osnovala tudi nekakšna deželna vlada, v katero je imel gaulajter Rainer zadosti zaupanja, da ji je z mirno vestjo izročil oblast, kajti obvezala se je, da ne bo preganjala nacistov. »Kakšni zavezniki pa so to?« so nas vpraševali domačini. »Ali to niso Angleži in Amerikanci?« Molčali smo. Naše razpoloženje je bilo po tolikem trpljenju preveč svečano, da bi ga mogli kvariti takl odnosl.

sko mejo. Samo začasno. Potem pridemo nazaj.

V Velikovcu so bili zbrani borci. Sami stari. Vsi so bili v najtežji zimi leta 1944-45 na Svinški planini. Povedalo se jim je, da gremo, da se bomo umaknili, da zahtevajo to zavezniki.

»Kakšni zavezniki? Kdo so to? Zavezniki, ki hočejo, da gremo odtod?« je završalo med borci. Veseli obrazi so postali resni, zelo resni. Harmonikar je vrgel svoj instrument v stran. Pripravljali so se na odhod. Nihče ni jedel. Treba je bilo odditi. Kamioni so čakali. Borci so se obotavljali.

»Mirno, mirno!« so govorili z gnjevom oficirji. Tudi sami bi najrajši ostali. Lezli smo na kamione. »Kam greste sedaj? Tu ostanite, ne hodite odtod!« so jadikovale ženske, kmetice, ki so nas poznale še od prej. »Saj se vrnemo, mamica,« smo jim odgovarjali.

Začele so jokati. Gledal sem borce. Solze so jim polzele po obrazu, tudi njim. Jokali so borci, ki so v najtežjih dneh gledali smr-

22. maja pa je prinesel kurir pismo: Naredba štaba za umik. Na staro jugoslovan-

Grško kri za arabski petrolej

»Če pade Grčija pod nadzorstvo obo-rožene manjšine bodo posledice v so-sedni Turčiji resne. Zmeda in neredi bi se lahko razširili po vsem Srednjem vzhodu. Nedotakljivost Turčije je bi-stvene važnosti za vzdrževanje reda na Srednjem Vzhodu,« je med drugim dejal predsednik Truman, ko je pred amer. kongresom utemeljeval svoje zahteve, naj se Grčiji in Turčiji odo-bri pomoč v znesku 400 milijonov do-larjev. Zakaj neki je predsedniku Tru-manu tako pri srcu »neodvisnost« Gr-čije, ko pa vendar vsak človek ve, da država, obremenjena s tako visokimi dolgovi, ne more biti neodvisna od svojega upnika? Zakaj predsednik Truman tako skrbi za red na Sred-njem vzhodu ko so pa Zedinjene države Amerike oddaljene več kot 9000 kilometrov? Predsednik Truman pravi, da bo pomoč Grčiji in Turčiji zajamčila varnost Združenih držav Amerike in vseh Združenih narodov. Ali bi zgolj 13.000 grških partizanov, kakor trde ameriški državniki v ne-kakšnih tajnih dokumentih, res moglo ogroziti tako mogočne Zedinjene dr-žave Amerike in vse Združene nare-dne? Okoli 300 milijonov dolarjev bo-do dobili grški kraljevski fašisti za orožje, s katerim naj bi uničili parti-zane. In če je teh partizanov res samo 13.000, potem bo za uničenje enega samega partizana dala amer. vlada 150 tisoč šilingov, če računamo 50 S za 1 dolar. Res ogromna vsota za umor enega samega grškega partizana.

Od kod torej taka zaskrbljenost predsednika Trumana in njegovih za Grčijo in Turčijo, zakaj taka pozor-nost za red na Srednjem vzhodu? Če-mu taki alarmi, čemu toliko besed?

Ko govori predsednik Truman o redu na Srednjem vzhodu, tedaj ima pred očmi nov ameriški red, ki ga v tem delu sveta ustvarjajo ameriške petrolejske družbe. Predsednik Tru-man in ameriški denarni mogotci mislijo na milijone in milijone ton pe-troleja, ki se bo v prihodnjih letih pretakal preko dveh orjaških nafto-vodov od Perzijskega preko puščav do Sredozemskega morja, 42 odstotkov svetovnih zalog petroleja leži na Sred-njem vzhodu in leta 1945. je tedanji ameriški notranji minister Harold Ickes naznanil, da bodo petrolejske zaloge v Združenih državah Amerike izčrpane že leta 1957., če se bo proiz-vodnja petroleja v dosedanji meri na-daljevala. V Perziji in Saudski Arabiji in drugih deželah na Srednjem vzhodu pa je še petroleja v zemlji in to za dvajset let pri sedanji rastoči proiz-vodnji. Brez petroleja ni bencina ne

nafte. Brez bencina ne vozijo avtomo-bili tovarnarja Forda, ne vozijo ameri-ški tanki, niti ne letajo ameriška le-tala, brez petroleja ni ameriškega vojnega stroja in ne ogromnih do-bičkov.

Decembra minulega leta je bila skle-njena anglo-ameriška pogodba o grad-nji dveh ogromnih naftovodov na Srednjem vzhodu. Levji delež pri tej pogodbi, veljavni za dvajset let, ima ameriški kapital in po dvajsetih letih bodo zaloge petroleja verjetno že povsem izčrpane na Srednjem vzhodu.

»Zmeda in neredi bi se lahko razširi-li po vsem Srednjem vzhodu,« pravi predsednik Truman. Zdaj razumemo bojazen ameriških kapitalistov. Za pe-trolej jim gre, ki je zlato nove dobe. Oni se boje, da bi njihovi avtomobili in vojaški stroji ne imeli dovolj ben-cina, če bi se narodi, ki žive na Sred-njem vzhodu, prebudili in rekli »Roke proč od naših dežel. Mi vam ne bomo dajali več petroleja za smešno nizko ceno, ki jo plačujete našim oblastni-kom!« Toda ljudje, ki so poslušali Trumanov govor, ne smejo vedeti, ne smejo poznati pravih ameriških name-nov. »Neodvisnost Grčije, utrjevanje varnosti Združenih narodov, doprinos k utrjevanju svetovnega miru,« to so besede, ki naj bi zakrile duh po petro-leju.

»Zedinjene države Amerike so dale 341 milijard dolarjev za zmago v dru-gi svetovni vojni. Pomoč, ki jo pred-lagam za Grčijo in Turčijo, znaša ne-kaj več kot tisoči del te naložbe,« za-gotavlja predsednik Truman ameri-škim kongresmenom. Osvobodilna vojna proti fašizmu za svobodoljubne narode ni bila nobena denarna na-ložba, po Trumanovih besedah pa je bila zgolj poslovna dolarska naložba denarnih mogotcev Zedinjenih držav Amerike. Tako je tudi danes ubijanje grških demokratov, zatiranje grškega ljudstva samo poslovna naložba, ki jo »zahteva zdrav razum«, kakor to pravi Truman.

Ko je konec leta 1944 poslal Chur-kill v Grčijo generala Scobya z angleškim orožjem nad grške partiza-ne, ki so se ves čas vojne požrtvoval-no borili proti Nemcem, tedaj si je Churchill želel tako Grčijo, ki bi va-rovala imperijske morske poti v Sre-dozemlju in bila popolnoma odvisna od angleških magnatov. 87 milijonov funtov šterlingov so izdali Angleži za vzdrževanje svojih čet v Grčiji in za podporo grškim kraljevskim fašistom. Z vsem tem in s kopo izdajalcev niso

ničesar opravili. Grško ljudstvo si ni pustilo zvezati rok, čeprav je napra-vilo vse, da bi se stvari mirnim potom rešile.

Sedaj pa pravi predsednik Truman: »Angleška vlada ne more dajati Grčiji nobene gospodarske ali finančne po-moči-po 31. marcu. Anglija se nahaja sama pred potrebo, da zmanjša ali ce-lo črta svoje obveznosti v nekaterih delih sveta, vključno Grčijo.« Sedaj Grčija ni več čuvar samo angleških imperijskih poti. Sedaj mora čuvati tudi morske poti do ležišč petroleja na Srednjem vzhodu, ki ga prvenstve-no izkoriščajo ameriške družbe. Na Srednjem vzhodu vse bolj izpodrivajo ameriške družbe angleške poslovne ljudi. Ti morajo od ameriških družb kupovati naprave za vrtnanje in pridobivanje petroleja, teh naprav pa ne dobe, če ne popuščajo ameriškim kapitalistom in jim ne dovolijo veli-kih dobičkov.

Grčiji so sedaj dodelili ameriški im-perialisti novo vlogo. Bivši grški vojni minister Merenditis piše v liberalnem grškem listu »Vima«, da hočeta An-glija in Zedinjene države Amerike na-praviti iz grške vojske »žandarja«.

MLADINSKA PROGA — VELIKA VRTNARSKA ŠOLA

Mladi graditelji mladinske proge Šamac—Sarajevo bodo porabili v ča-su gradnje najmanj 1000—1200 vago-nov zelenjave in krompirja. Odkod dobiti to količino? V Bosni ne, ker domačini sami nimajo dovolj. Ali ga bo treba uvažati?

Vodstvo mladinske proge je moralo rešiti tudi to vprašanje, ki se zdi na prvi pogled nerešljivo. Odkod dobiti tolike količine in kako jih prevažati, saj bi morali uvažati dnevno do 10 vagonov, te pa potem po vsej progji raz-važati in razdeliti. Zato je vodstvo sklenilo nekaj drugega: Ob mladinski progji — mladinske vrtove!

Brž ko je bil sklep sprejet, so ga že pričeli izvajati. V obdelavo so vzeli 950 hektarjev zemlje vzdolž vse proge. Tričetrto zemlje je last zemljiškega fonda, ostalo pa so vzeli v zakup od kmetov. Iz te skrajno zapuščene zemlje, ki je bila nekoč last bosanskih begov, bodo sedaj zrasli najlepši vr-tovi Bosne.

Nad 300 let so menili Angleži, da so gospodarji na Sredozemskem morju. Toda ameriški imperializem že buta ob zidove angleškega kolonialnega imperija. Ko so pred meseci sklenili Angleži pogodbo za posojilo v Ame-riki, so se morali obvezati, da bodo na široko odprli vrata svojega imperija svojim ameriškim trgovskim tekme-cem. Ukiniti so morali prednostne tarife.

Sedaj pa hočejo že Amerikanci biti gospodarji Sredozemlja in vse bolj in bolj odrivajo Angleže. Nekateri svetovni časopisi že poročajo, da bodo ZD Amerike zahtevale, naj se jim po-veri skrbništvo nad nekaterimi biv-šimi italijanskimi kolonijami, o kate-rih usodi bodo po ratifikaciji mirovne pogodbe sklepali na konferenci štirih velesil v Londonu. Zlasti se zanimajo Amerikanci za Tripolitanijsko in Cire-naiko, kjer bi hoteli graditi svoje vojne baze. Celo za Ciper, ki leži v Egejskem morju in ki ga zdaj imajo v rokah Angleži, predlaga demokratični ameriški poslanec Scaller, naj ga ZDA za 99 let vzamejo v najem. Na obisk v Sredozemlje že tretjič v roku enega leta prihaja eskadra ameriških vojnih ladij, ki naj pokažejo vojno moč ti-stih, ki segajo s svojimi rokami po pe-troleju, žuljih in življenju narodov v tem delu sveta. »Kmečki glas.«

Vodstvo vrtov bo v Zenici, 38 tisoč mladincev iz vse države bo delalo na teh vrtovih. Razdeljeni bodo v devet vrtnarskih brigad. Delati bodo po 6 ur dnevno, dve uri na dan pa bosta posvečeni strokovnim predavanjem. Vsa ta zemlja je že obdelana, kar je zasluga domačinov, predvsem mlade, ki se je z navdušenjem lotila dela. Seveda ti vrtovi ne bodo zgolj za-časni. Bosna, bodoče industrijsko sre-dišče Jugoslavije, bo iz leta v leto po-rabila več zelenjave. Tej nalogi bodo služili mladinski vrtovi, ko bo progja sama že zdavnaj dograjena.

Izdajatelj, lastnik, odgovorni urednik lista: dr. Matko Scharwitzl, Wien XVI, Ottakrin-gerstrasse 83. — Glavni urednik: dr. Franc Zwitter. — Uredništvo in uprava: Wien IV, Waaggasse 6/II. Telefon B 21-5-50. — Po-družnica uprave: Celovec (Klagenfurt), Völ-kermarkterstrasse 21/I. — Tiska: »Globus«, Zeitungs- Druck- und Verlagsanstalt G. m. b. H., Wien I, Fleischmarkt 3—5.

CIRIL KOSMAČ:

SREČA

»Kaj se pa režiš, kakor da bi te do-letela ne vem kakšna sreča?«

»Hahaha — — —« smo se zakrohota-li po razredu, »saj je vendar Strež-kova.«

Strežkova »sreča« učitelju ni bila neznanca in zato se je prizanesljivo nasmehnil. Nasmehnila se je tudi Tin-ka in sedla.

Jaz pa sem bil v šoli cendrav otrok. Pravo Tinkino nasprotje. Prva tri leta sem jokal skoraj vsak dan. Kakor hitro sem zaslišal ime, sem že imel polne oči solza. Učitelj, ki je bil že star mož in se je bavil tudi z doma-čim zdravilstvom, je trdil mojemu očetu, da je moj jok bolezen, in me je zaradi tega poredkoma klical.

Ko je ob koncu tretjega šolskega leta prišel tolminski dekan, da bi nas preizkušal, koliko smo podkovani v

krščanskem nauku, je poklical tudi mene in me vprašal po apostolski veri. Vstal sem in sam ne vem, kako je bilo, da sem pogledal v prvo klop in se srečal s Tinkinimi očmi. Tinka se mi je nakremžila, si z rožastim predpas-nikom nagajivo brisala oči in na glas zamijavkala. Župnik ji je požugal in strmečemu dekanu nekaj pošepnil na uho. Dekan se je nasmehnil in priki-mal. Odmolil sem apostolsko vero s potoki solza. Ob odmoru pa sem že na stopnicah planil k Tinki. S sveto jezo sem jo zgrabil za kite, jo neusmiljeno zlasal in pretepel. Stari učitelj je od-prl usta in molčal. Takrat sem se pr-vič pretepal in zadnjič jokal v šoli.

Drugi dan je bila nedelja. Klečal sem pred oltarjem, pogled pa mi je venomer uhajal k obhajilni mizi, kjer so klečale deklice. Med njimi je bila

tudi Tinka v lepi beli obleki, s široko-krajnim slamnikom na glavi in s tremi steklenimi češnjami za trakom. Skozi barvasta stekla v oknu se je lomil sončni pramen in v njem so se lesketa-li njeni črni lasje in tiste tri steklene češnje. Večkrat sva se srečala s pogle-dom. Nji so se dolbele jamice v lice, meni pa je silila rdečica v glavo. Ko sem po maši stopil izpred oltarja, me je v zakristiji župnik lopnil z evange-lijem po glavi, pred cerkvijo pa me je čakala teta, me zlasala in zavpila:

»Kam si pa zijal vso mašo?«

Ob tistem vprašanju sem prvič v življenju zardel pred nečim, česar ni-sem razumel. Niso me boleli udarci in očitki. Pred cerkveno lopo je stala Tinka, gledala me je in se smehljala. Pred tistim smehom bi se najrajši pogreznil. Poleg tete je stala trgovka Pavla, ki je bila hudomušna ženska. Rada je imela otroke, zato jim je de-lila cedele in se šalila z njimi:

»Prav gotovo je zaljubljen,« je rekla in se smejala. »Vse se mi zdi, da je zijal v Strežkovo. Ta bo njegova čeca.«

Zardeval sem in zatulil bi od besa. Toda vse ni nič pomagalo; od tistega dne dalje me je misel na Tinko spremljala povsod. Trgovka Pavla pa tudi ni molčala. Povedala je vso stvar mojemu stricu, ki je bil šaljivec njene

vrste. In tako so me čez nekaj dni že vsi dražili, da imam čeco; celo mama, kadar je bila dobre volje.

Drugo leto sem hodil zjutraj v šo-lo. Šolska mladež se je bila takrat pri-nas strogo razdelila med dopoldan-čarje, ki so bili bogovi, in med po-poldančarje, ki so bili nič. Dopoldan-čarji smo bili v tistih povojnih letih še strože razdelili med »dedce« in »ba-be«. Ta razdelitev duhov je bila strastna in nepomirljiva; nikdar se ni pripetilo, da bi se pob in čeca, ki sta hodila dopoldne v šolo, mirno pogo-vorila med sabo. Razdelili smo si bili klopi na vrtu, sprehode — in kadar smo se lovili, smo se lovili ločeno. Včasih smo si skočili tudi v lase; ta-krat pa je vselej tako naneslo, da sem se jaz ruval s Tinko. Zgrabil sem jo za lase, za roke in okrog pasu in vse se mi zdi, da je v tem boju Tinka ra-da sodelovala...

Tako so pretekla štiri leta tihe lju-bezni, ki se je izražala v grdih besedah in zelenem sovraštvu. Dovo-ršil sem šolo. Bil sem star štirinajst let; oče se je spomnil, da »imam glavo«, in me je poslal v Gorico.

Stopil sem v srednjo šolo. Tam so mi med mnogimi nekoristnimi stvar-mi vtepal v glavo tudi mitologijo. Pri-

(Dalje)